

На третьому етапі описуваного дослідження було знову використано тест на соціальну дистанцію Богардуса та тест полярних профілів. Проводився аналіз отриманих даних, який показав, що етноцентричні стереотипи не зникли, але ж набули конструктивної спрямованості щодо налагодження культурально-діалогічних контактів в плані вирішення (поки що локальних) міжнаціональних конфліктів.

Виділяють два типи етноцентризму: доброзичливий, коли судження про систему цінностей іншої культури ґрунтуються завдяки порівнянню на стандартах, але з терплячим ставленням до культурних відмінностей, і войовничий, коли людина не лише судить про чужі цінності, виходячи з власних, але й нав'язує свої цінності іншим [3, с 107].

Навчившись керуватися доброзичливим етноцентризмом при вирішенні вищезгаданих конфліктів учасники тренінгу перетворили останні на потужні чинники взаємного вдосконалення представників різних, але відтепер, співдружно взаємодіючих особлено в своїх окремих суб'єктах, етносоціальних спільнот.

В даному дослідженні було виявлено, що недостатня проінформованість щодо культурних особливостей та традицій представників інших етнічних груп призводить до відчуження етносів шляхом посилення етноцентризму. Метод групової роботи, що передбачає тісне спілкування, досягнення спільних цілей, усвідомлення наявності спільних проблем, проінформованість щодо певної проблеми дав можливість старшокласникам самим формувати психосоціальну дійсність відповідно до своїх ролей та типу поведінки, створювати та випробувати нові моделі поведінки, що сприяють розвитку етнічної толерантності у стосунках між ними.

Висновок: створення в контексті групової психологічної роботи організованої в формі тренінгу медіативної етносміслової метаструктури на рівні самосвідомості дозволяє здійснити творче мислиннево-вчинкове переосмислення етноцентричних стереотипів шляхом формування національної диспозиційної толерантності як одного з провідних чинників гармонізації етнічної самосвідомості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артановский С.А. Историческое единство человека и взаимное влияние культуры. - М., 1970. - 189с.
2. Психологічні закономірності розвитку громадянської свідомості та самосвідомості особистості: У 2-х т. Т.1/ М.Й.Боришевський, М.І.Алексеева, В.В.Антоненко та ін. За загальною редакцією М.Й.Боришевського. - Київ.: Дніпро, 2001. - 244с.
3. Шихирев П.Н. Современная социальная психология в Западной Европе. Проблема методологии и теории. - М., 1985. - 314с.

УДК 504.4.054.

ВПЛИВ РАЕС І ХАЕС НА РАДІОАКТИВНЕ ЗАБРУДНЕННЯ ВОДИ РІЧОК ГОРИНЬ І СТИР

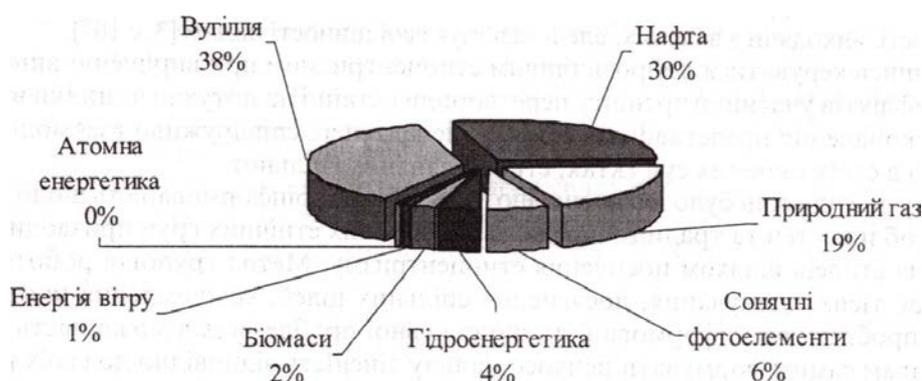
Гринюк Т.Ю.,

ст. викладач кафедри охорони природи та екології Міжнародного університету «РЕП» імені академіка Степана Дем'янчука

Гринюк В.М.

Відомо, що одним із найбільших забруднювачів оточуючого природного середовища є енергетика. Величина таких забруднень перебуває в прямій залежності від технології виробництва цього життєдайного ресурсу людства. Так, не дивлячись на те, що на сьогодні в ряді країн світу ставлення до атомної енергетики є неоднозначним, її вплив, за умови дотримання регламенту експлуатації енергетичних установок, є незначним. Доля цього показника при виробництві 1 кВтЧгод в порівнянні з іншими технологіями виробництва енергії є найменшою (рис.1.).

Рис. 1. Доля викидів парникових газів, які утворюються при виробництві 1 кВт год електроенергії з застосуванням різних джерел

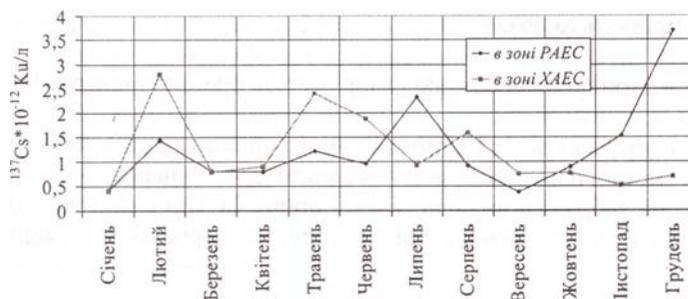

За даними МАГАТЕ, на 1 січня 2000 р. у світі діяло 433 реактори, що забезпечувало виробництво близько 6 % всієї енергії та 17 % електроенергії. Основна їх частина припадає на країни Далекосхідного регіону (Японія, Китай та Південна Корея). Україна посідає восьме місце в світі за потужністю своїх АЕС, а частка електроенергії, одержаної на АЕС, у загальному виробництві електроенергії країни щорічно дорівнює в середньому за рік 43-45 % [2,4]. За даними Міжнародного енергетичного агентства Організації економічного співробітництва та розвитку, світове споживання електроенергії протягом найближчого десятиріччя неухильно зростатиме. Найбільшим воно буде у країнах, що розвиваються - 5,2-5,5 % на рік; у країнах Західної Європи - 1,1-2,2%, а в країнах СНД - 0,3-1,5%. Україна є однією з найбільш енерговитратних країн світу її частка у світовому споживанні енергії становить 1,9%, тоді як населення ~1% [3].

Паралельно з розвитком атомної енергетики зростає небезпека забруднення довкілля радіоактивними відходами, що утворюються навіть при суворому дотриманні регламенту експлуатації енергетичних установок. Вже на стадії добування та виробництва палива для атомних реакторів формуються значні джерела забруднення довкілля. Адже кількість відвалів порід, що утворюються під час добування сировини для виготовлення твєлів перевищує 90% добутої з землі маси порід. Потребує свого розв'язання і проблема відпрацьованого ядерного палива. Його кількість, утворена в результаті експлуатації АЕС у світі, невпинно зростає і в 2000 р. досягла 200 тис т, а в 2015 р. кількість відпрацьованого ядерного палива сягне 400 тис т. Наявність такої кількості відходів має суттєвий вплив на формування якості поверхневих та підземних вод. Спостереження за зміною якості води в регіоні свідчить про суттєву роль цього фактора [2].

Рівненська область розташована в зоні впливу двох діючих РАЕС, ХАЕС а також відчуває значний вплив від наслідків аварії на ЧАЕС. Діючі АЕС розташовані на річках Горинь та Стир. Динаміка зміни якості води за радіоактивною складовою в пробах взятих на постах розташованих вище розташування самих АЕС свідчить про нестабільність значень цих показників і значну амплітуду їх коливань (рис.2.). Проте певних закономірностей зміни якості води в часі не виявлено. Напевно на динаміку зміни якості води в водотоках мають суттєвий вплив кліматичні, гідрогеологічні процеси, що протікають в верхів'ях басейнів цих річок та кількість радіоактивних забруднень накопичених на поверхні їх теренів.

Рис. 2. Зміна якості води водотоків в зоні РАЕС і ХАЕС

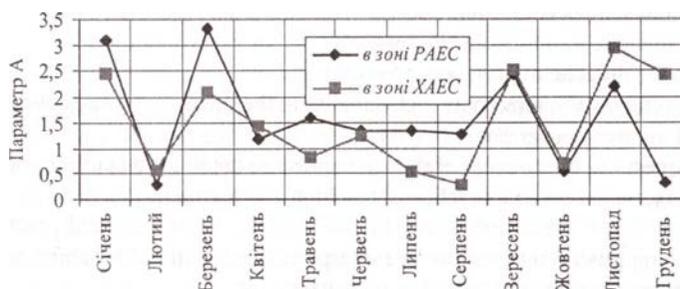
На різних етапах експлуатації АЕС утворюються рідкі та тверді радіоактивні відходи. Щорічне зростання обсягів радіоактивних відходів у сховищах АЕС України становить: для твердих відходів - 4-6% від проектних об'ємів сховищ, а для рідких -11-13 %. Такі темпи заповнення сховищ можуть у найближчі роки поставити під загрозу нормальну експлуатацію блоків АЕС.

Основним джерелом утворення радіоактивних рідких відходів є трапні води - радіоактивні стоки, що поступають через трапи в спецканалізацію переважно в наслідок технологічної необхідності. Проте аналіз надходжень в систему трапних вод засвідчує, що в процесі експлуатації утворюються скиди, які не передбачені проектом. Основними причинами цього є:

- протікання басейнів витримки;
- часті регенерації фільтрів спецводоочистки;
- щозмінні промивки випарювальних апаратів;
- протікання в парогенераторах;
- переупарювання декантату кубового залишку тощо [1].

Все це призводить, нерідко, до значного погіршення якості скидних вод, що потрапляють в водотоки, на яких розташовані АЕС. Аналізуючи співвідношення (А) якості проб води (Зв) взятих вище місця розташування РАЕС і ХАЕС за течією річки до з якості (Зн) води проб взятих нижче за течією помітно суттєвий вплив на величину цього показника згаданих АЕС. Значення параметра «А» для обох АЕС в основному перевищує одиницю, що свідчить про значну роль техногенного фактора. Величина такого перевищення сягає для РАЕС - 3,4, для ХАЕС - 3, а середня величина такого перевищення відповідно складає для РАЕС -1,6 , а для ХАЕС - 1,5 (рис.3.).

Рис.3. Зміна параметру $A=Zн/Zв$ в часі

Кількість значень згаданого параметра в загальному ряду спостережень, що мають значення менше від одиниці складає 30% від сумарної їх кількості для обох АЕС. Значення таких величин спостерігається переважно восени та весною. Сам факт наявності такого співвідношення, напевно, свідчить про вплив природного фактора (дощі, танення снігу, гідрогеологічні процеси тощо).

Висновки:

1. Доля викидів парникових газів, які утворюються при виробництві 1 кВтЧгод електроенергії на АЕС є найменшою;

2. Якість води в верхів'ях річок Горинь і Стир за радіоактивними забрудненнями в зоні РАЕС і ХАЕС є нестабільною і має широку амплітуду коливань;

3. Вплив АЕС на забруднення води річок Горинь і Стир є суттєвим. В зоні РАЕС і ХАЕС в воді річок кількість радіоактивних забруднень зростає відповідно в 1,6 та в 1,5 рази.

ЛІТЕРАТУРА

1. Звіт про стан навколишнього середовища в Рівненській області у 2001 р. Державне управління екології та природних ресурсів в Рівненській області. - Рівне, 2001 - 186с.
2. Ковтун Л.П. Екологічні проблеми військової діяльності. Навчальний посібник курсу «Теорія і практика воєнної економіки». - 4.2. - К.: ВГІ НАОУ, 2002. - 180с.
3. Від виробництва до ефективного споживання енергії: Посібник для вчителів/ О.І.Соловей, А.В.Праховник, Є.М.Іншенков та ін. - К.: Нот. ф-ка, 1999. - 400с.
4. Эффективное использование электроэнергии/ Под.ред. К.Смита, перевод с англ, под ред. Вольфберга. - М.: Энергоиздат, 1991. -400с.

IS THERE MULTIMEDIA DIDACTICS AT ALL?

VONANE KOKOVAY AGNES

Nyiregyházi Főiskola
Testnevelés és Sporttudományi Tanszék
Nyiregyháza Sóstói út 31/b

An essay on the development of the didactic multimedia from its conception to date. The very word 'multimedia' is thoroughly intertwining with all facets of our everyday lives. Its frequent appearance demands the exact definition of this phenomena. 'Multimedia' is far more, than any single medium on its own, that is vying to be informative, and for purposes, by linking them together- these media system have been available in the past few decades. What new is in the multimedia, the prominence of the personal computer (PC), as the key in this driving force, pertaining to information storage on multiple forms of retrieval system, such as CD-ROM or on the computers's own internal hard drive. This multiple option of retrieval from interactive linkages is made possible by the core position of the computer. At the time, when the user of the multi media applications -including real time simulation and creation of virtual worlds- he may continuously interact. In the near future, the computer ostensibly will be more, than a symbol, a manipulator, but the possibility of creating virtual worlds with its capabilities, where there is a multitude of information is readily available. This essay attempts to examine from the point of view of the creation of a curriculum, that transposes its advantages in the educational system in our learning institutions. The following questions are answered, with the help of the aforementioned researched literature.

Has the special didactic multi media emerged yet?

What help does the didactic multi media provide?

What is the importance of interactivity and visuality in the development of educational programs?

How beneficial are these programs?

To answer the question, the concept of didactics must be taken for a starting point. Didactics is a branch of pedagogy, the theory and practice of teaching and learning.

In Bruner's view (1974) education theory includes all the theoretical and practical problems of teaching and learning guided by teaching. He interprets the activity of teaching and learning as an active, interactive process affecting the entire personality.

Media didactics is a discipline of didactics devoted saliently to the construction, use and effect